

Nr 834

Av herr **Kollberg m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 153, angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 153 har — i anledning av Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen — föreslagits ett utjämningsförfarande i avsikt att tillverkarna av vissa varor skall från och med den 1 juli 1960 få tillgång till de viktigaste jordbruksråvarorna till världsmarknadspris. Såsom framgår av propositionen har emellertid något utjämningsförfarande icke föreslagits för bageri- och konditorinäringen.

I motionen nr II: 638 till årets riksdag har understrukits vikten av att gränsdragningsfrågorna inom livsmedelsindustrien behandlas med all skyndsamhet. I motionen har i denna fråga anförts bland annat:

Vi tänker då mindre på den självklara vikten av att livsmedelsindustrien på ett tidigt stadium får kännedom om vilka faktiska förutsättningar som kan finnas för olika tillverkningsgrenar att fortbestå och utvecklas i vårt land. Än betydelsefullare är det att vi, innan avvecklingen av handelshindren börjar den 1 juli i år, har satt i verket det system, som skall eliminera råvarukostnadsfördyringen för den svenska livsmedelsindustrien. Det skulle visserligen kunna anföras att den första avtrappningen av tullar med 20 % sannolikt icke utsätter vår livsmedelsindustri för avgörande svårigheter. Men det är uppenbart att våra möjligheter att längre fram under övergångsperioden införa ett system för eliminering av kostnadsfördyringen kan komma att starkt beskäras eller omintetgöras, om övriga EFTA-länder under tiden investerat kapital för att bearbeta den svenska marknaden och kanske redan lyckats att etablera en regelbunden anseelig export av vissa livsmedelsprodukter hit med hjälp av här berörda speciella förmånsställning i form av lägre råvarukostnader. Av den orsaken synes det oss ofrånkomligt att frågan löses under denna riksdag.

I utrikesutskottets utlåtande nr 2 i anledning av propositionen om Sveriges anslutning till konventionen angående upprättande av Europeiska frihandelssammanslutningen har i anslutning till ovannämnda motion II: 638 anförts, att särskilda problem i råvaruhänseende skapats för vissa delar av livsmedelsindustrien. Utskottet har i utlåtandet understrukit det föreliggande spörsmålets betydelse och uttalat det önskvärda i att resultatet av pågående överläggningar i frågan bleve, innan årets riksdag avslutades, underställt densamma.

Såsom skäl för den i nu föreliggande proposition föreslagna råvaruprisutjämningen anföres, att man, om utjämningen ej genomföres, kan befara en allvarlig försämring av berörda industriernas konkurrensläge med åtföljande risker för en försämrade avsättning av de svenska jordbruksprodukterna. De industrivaror som erhölet detta skydd är chokladvaror, sockerkonfektyrer, wafers, biscuits, färdiglagad senap, såser och konserverade soppor. Några sakskäl har inte åberopats för att det nu icke föreslås ett liknande skydd för tillverkarna av skorpor, sandkaka, mjuk pepparkaka, danska wienerbröd m. m. Det torde inte heller vara möjligt att anföra bärande skäl för att t. ex. senap och soppor skulle ha större behov av ett skydd än t. ex. skorpor. Beträffande frågans storleksordning hänvisas i övrigt till sakuppgifterna på s. 6 i proposition nr 153.

Det bör erinras om att jordbruksnämndens råd enhälligt uttalat, att ett utjämningsförfarande bör utsträckas till samtliga industrivaror på livsmedelsområdet och genomföras utan uppskov. Samma uppfattning har deklarerats av en stark minoritet inom den till kommerskollegium knutna särskilda delegationen för frihandelsfrågor.

Såvitt vi har kunnat finna är också Kungl. Maj:t i princip inställd på att ge bagerinäringen ett motsvarande skydd som chokladindustrien m. fl. Att man nu icke föreslagit ett sådant torde i huvudsak bero på att då propositionen framlades gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror på detta område ännu icke lät sig klart överblickas. Enligt vad vi inhämtat är gränsdragningsförhandlingarna mellan EFTA-länderna nu avslutade. Den enda punkt, varpå oklarhet ännu föreligger, är — paradoxalt nog — i fråga om biscuits, för vilken varugrupp emellertid förslag till kompensations nu framlagts av Kungl. Maj:t.

Av propositionen nr 153 framgår att det kan bli aktuellt med ett utjämningsförfarande, när gränsdragningsfrågan lösts (vilket alltså nu skett) och viss tids erfarenhet vunnits beträffande verkningarna för bageri- och konditorinäringen av de tullsänkningar som kommer att ske.

Till sistnämnda synpunkt kan fogas att det givetvis i och för sig vore önskvärt, om man kunde bygga ett ställningstagande i hithörande frågor på praktisk erfarenhet av hur EFTA-avtalet i praktiken verkar. Denna synpunkt är dock ej specifik för just bagerisortimentet utan har samma giltighet för hela det varuområde som berörs i propositionen.

I föreliggande fall är emellertid enligt vår mening ett dröjsmål ägnat att äventyra frågans lösning. Importen av här ifrågavarande bageriprodukter (hänförliga under tulltaxans nr 19.08) har visat en ständig stegring och låg t. ex. 1959 40 % högre än 1958. Den största importen kom från Danmark, varifrån vi 1959 importerade över 2 miljoner kilogram bakverk. Det finns tydliga marknadsbelägg för att vissa länder mot bakgrunden av

EFTA-överenskommelsen ytterligare intensifierat sina försäljningsansträngningar på Sverige.

Det kan därför befaras, att den diskriminering som de svenska bagerierna och konditorierna drabbas av, om några omedelbara åtgärder nu icke vidtages, kan leda till ett för de svenska tillverkarna så ogynnsamt konkurrensläge, att detta icke kan rättas till genom åtgärder i efterhand. Det kan ej heller vara riktigt mot tillverkare av ifrågavarande bageriprodukter i andra EFTA-länder, att dessa ej från början får klart för sig under vilka betingelser de kan konkurrera på den svenska marknaden.

Man måste också räkna med att en lösning, som föreslås först sedan överenskommelsen trätt i kraft, lättare kan utsättas för formell kritik från övriga EFTA-länder än en anpassning som sker redan från början.

Med hänsyn till vad här anförts bör sålunda riksdagen nu fatta beslut om att det för vissa branscher föreslagna utjämningsförfarandet accepteras även i fråga om bageri- och konditorivaror. Med hänsyn till ärendets natur bör de praktiska reglerna göras sådana, att någon nämnvärt utvidgad administrativ apparat blir obehövlig. Vi förutsätter därför, att den skattebefrielse för tillverkning av biscuits och wafers i endast ringa omfattning, vilken föreslås i proposition nr 154, utsträcker till övriga berörda bagerivaror och att tolkningen av sagda undantagsbestämmelse göres så vidsträckt, att skattskyldighet — och därmed också rätt till inköp av råvaror till billigare priser — icke kommer i fråga för den stora mängden mindre företag.

På grund av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen ville

vid behandlingen av propositionen nr 153 förorda, att åtgärder omedelbart vidtages, så att en råvaruprisutjämning för bageri- och konditorinäringen i dess helhet kan genomföras snarast möjligt och helst från och med den 1 juli 1960, samt

i skrivelse till Kungl. Maj:t göra anhållan härom.

Stockholm den 10 maj 1960

Gustaf Kollberg

Gösta Bohman

Ebbe Rydén

Henry Brandt

Sigrid Ekendahl

Hans Nordgren